Annotatie BM – commissie AZ 13 januari 2022
Agendapunt 12: verbod demonstratie Samen voor NL

Demonstratie 2 januari

Hoofdlijn

- Bij hoge uitzondering heb ik de demonstratie van Samen voor NL verboden. Sinds mijn aantreden als burgemeester heb ik slechts één keer eerder een demonstratie verboden, aan het begin van de pandemie.
- Dit besluit is niet lichtzinnig genomen. Daar is een zorgvuldig traject aan voorafgegaan met meerdere overleggen tussen gemeente, politie en organisator van de demonstratie en intensief overleg in de driehoek.
- Uitgangspunt van de driehoek was het demonstratierecht zoveel mogelijk ruimte te geven, en tegelijkertijd gezondheidsrisico's waar mogelijk te beperken. Voor deelnemers aan de demonstratie en voor omstanders.
- U ziet het dilemma: enkel vanuit gezondheidsperspectief zou de demonstratie beter helemaal niet plaatsvinden, terwijl het demonstratierecht vraagt om zo min mogelijk beperkingen.
- De driehoek heeft gezocht naar een middenweg waarbij het nog steeds mogelijk was om met duizenden mensen te demonstreren.
- De organisator heeft zich hieraan niet willen conformeren, in tegendeel.
- Aanvullend beschikte de politie over informatie dat groepen naar de demonstratie zouden komen die de confrontatie met de politie niet uit de weg zouden gaan, en dat zij wapens zouden meebrengen.
- Deze optelsom leidde bij de driehoek tot de conclusie dat een verbod onontkoombaar werd. Allereerst in het belang van de volksgezondheid en ten tweede ter voorkoming van wanordelijkheden.

Tijdlijn en afwegingen

- Sinds half december (13, 15 en 17 december) waren politie en gemeente in goed overleg met de organisator. Insteek daarbij was het faciliteren van de demonstratie op een verantwoorde manier.
- Op 18 december kondigde het kabinet de huidige lockdown aan vanwege de zich snel verspreidende omikron-variant van het coronavirus. Op dat moment was er nog weinig bekend over het ziekteverloop van deze variant. Onderdeel van de lockdown is een verbod om met meer dan 2 mensen buiten te zijn.
- De driehoek heeft zich vervolgens (20 en 24 december) gebogen over de vraag op welke wijze de demonstratie doorgang kon vinden. Die afweging heeft als volgt plaatsgevonden:
    - De overheid beschermt actief ieders grondrechten. Dat geldt zowel voor 1) de grondwettelijke verplichting om maatregelen te treffen ter bevordering van de volksgezondheid als 2) het beschermen van de grondwettelijke vrijheid om te demonstreren;
    - Samen voor Nederland wilde met 25.000 mensen een route lopen door de binnenstad. Het is bekend dat tijdens demonstraties van Samen voor NL over het algemeen onvoldoende onderlinge afstand wordt gehouden.
    - Het demonstreren met duizenden personen die onderling geen afstand houden brengt volgens de GGD/GHOR op dit moment ernstige gezondheidsrisico's met zich mee. Een stoet met een dergelijke omvang door de binnenstad van Amsterdam leidt bovendien tot vermenging met (nietsvermoedende) omstanders, en zorgt daarom voor extra gezondheidsrisico's.

- Het demonstratierecht biedt in deze tijd een noodzakelijk ventiel en verdient ook tijdens de pandemie uiterste bescherming.

Alles afwegende kwam de driehoek tot de conclusie dat de demonstratie de ruimte moest krijgen, maar dat het in het belang van de gezondheid onontkoombaar was grenzen te stellen. Dat wil zeggen: alleen statisch, voor maximaal twee uur, en met een maximaal aantal deelnemers dat op het Museumplein op onderling 1,5 meter afstand kan demonstreren (met inachtneming van andere gebruikers van het Museumplein en werkruimte politie).

- Maandag 27 december hebben politie en gemeente de organisator mondeling de afweging van de driehoek toegelicht. De organisator zei in dat gesprek dat hij zich niet naar deze voorschriften zou voegen en dat hij in ieder geval 3 uur wilde demonstreren en dat hij toch een route zou gaan lopen. Vervolgens heeft hij op facebook een filmpje geplaatst waarin hij oproept massaal naar de demonstratie te komen en o.a. impliceert dat toch een route zou worden gelopen en dat de demonstratie dat een route zou worden gelopen, zonder melding te maken van de grenzen die de driehoek had gesteld.
- Daarop heb ik de organisator – na overleg met de driehoek - op 28 december een brief gestuurd met de voorschriften en heb ik een dringend beroep op hem gedaan om deze ter harte te nemen.
- In reactie op deze brief heeft de organisator op 29 december aan de politie laten weten geen enkel voorschrift op te volgen en de confrontatie te willen aangaan.
- Op basis van deze reactie bleef de ernstige vrees voor de volksgezondheid en wanordelijkheden voortbestaan. Aanvullend had de politie inmiddels signalen dat er groepen naar de demonstratie zouden komen die de confrontatie met de politie niet uit de weg zouden gaan, en dat zij wapens zouden meebrengen. Vanwege die signalen heeft de driehoek besloten tot het aanwijzen van het Museumplein en de directe omgeving als Veiligheidsrisicogebied met preventief fouilleren.
- Op 29 december ben ik na overleg met de driehoek tot de conclusie gekomen dat er geen andere mogelijkheid was dan een verbod. In de eerste plaats in het belang van de gezondheid, en in de tweede plaats ter voorkoming van wanordelijkheden. Dit is diezelfde dag per brief aan de organisator bekendgemaakt.

Verloop

PM 5.1,2,e /5.1,2,e obv brief

<u>Demonstratie 16 januari</u>

Voorbereiding

- Aankomende zondag organiseert Samen voor NL weer een demonstratie in Amsterdam.
- Iedere demonstratie wordt op eigen kenmerken en informatie beoordeeld.
- De driehoek is met de organisator in gesprek over een wijze waarop deze demonstratie verantwoord kan plaatsvinden.
- In de afweging wordt ook het verloop van de demonstratie van 2 januari meegenomen. Daarnaast zijn het beschermen van het demonstratierecht, het voorkomen van wanordelijkheden en het beperken van gezondheidsrisico's uitgangspunten.